

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหาร ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

Model for Developing Food Community Enterprise Leadership in Prachuap Khiri Khan Province Based on Sufficiency Economy Concept

วิภาวณี เผือกบัวขาว¹
Wipavane Phueakbuakhao¹

Received : July 15, 2018; Revised : October 20, 2018; Accepted : October 24, 2018

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 3) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารในองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน จำนวน 20 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผู้นำโดยตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านผู้นำโดยการสร้างผลงาน ด้านผู้นำโดยการพัฒนาผู้อื่น ด้านผู้นำโดยการสร้างสัมพันธ์ที่ดีและด้านผู้นำโดยสมบูรณ์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

---

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี; Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Thailand; e-mail : kung_pbru@hotmail.com

3. รูปแบบผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาคือ “SKAP Model” โดยที่ S คือ Social (การมีสังคมดี) K คือ Knowledge (การมีความรู้) A คือ Attitude (การมีทัศนคติที่ดี) และ P คือ Participation (การมีส่วนร่วม)

คำสำคัญ (Keywords) : รูปแบบ, การพัฒนาภาวะผู้นำ, วิสาหกิจชุมชนด้านอาหาร

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study food community enterprise leadership in Prachuap Khiri Khan Province, 2) investigate the implementation of philosophy of sufficiency economy of food community enterprise leaders in Prachuap Khiri Khan Province, and 3) develop the model for developing food community enterprise leadership in Prachuap Khiri Khan Province. The qualitative and quantitative research approaches were applied in this study. For qualitative approach, the in-depth interview was used for collecting data from 20 key informants, selected by using purposive sampling method, consisting of administrators in public organizations, samples from private sectors, and samples from civil sectors. The data were analyzed by using content analysis. For quantitative approach, the questionnaire was used for collecting data from 400 people in Prachuap Khiri Khan Province. The preliminary data were analyzed by using mean and standard deviation. The research results were as follows:

1. The food community enterprise leadership in Prachuap Khiri Khan Province was overall at a high level. When each aspect was considered, it was found that the leadership by position was the aspect with the highest mean, and the other aspects with lower means were, ranked in descending order of their means, leadership by production, leadership by people development, leadership by permission, and pinnacle leadership.

2. The implementation of philosophy of sufficiency economy of food community enterprise leaders in Prachuap Khiri Khan Province was overall at a high level. When each aspect was considered, it was found that virtues was the aspect with the highest mean, and the other aspects with lower means were, ranked in descending order of their means, prudence, moderation, reasonableness, and knowledge.

3. The developed model of food community enterprise leader in Prachuap Khiri Khan Province was “SKAP Model”, initials of Social, Knowledge, Attitude, and Participation.

Keywords : Model, leadership development, food community enterprise

บทนำ (Introduction)

มนุษย์ทุกคนบนโลกล้วนแล้วแต่ต้องการอาหารเพื่อความอยู่รอด อาหารมีความจำเป็นต่อร่างกาย อาหารเป็นสิ่งที่ทานแล้วมีประโยชน์ต่อร่างกาย ใช้ในการเจริญเติบโต สร้างพลังงาน และยังมีส่วนที่จำเป็นต่อการทำงานของร่างกาย ช่วยซ่อมแซมเนื้อเยื่อของร่างกายในส่วนที่สึกหรอ อาหารยังเป็นสิ่งหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ การพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาให้มีศักยภาพ การที่มนุษย์เรามีการบริโภคที่เหมาะสมจะส่งผลให้มีภาวะโภชนาการที่ดี เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่สุขภาพที่สมบูรณ์ ซึ่งจะเกิดผลดีต่อการดำรงชีวิตทั้งต่อตนเองและประเทศชาติ ทั้งระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การมีสุขภาพที่สมบูรณ์ของมนุษย์ทุกคนบนโลก คือการสร้างทรัพยากรที่มีคุณค่าและเพิ่มพูนคุณค่าของมนุษย์ที่ยั่งยืน (Phusawang, 2017)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – พ.ศ.2564) ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ SME เป็นเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 ตลอดจนการปฏิรูปประเทศเน้นความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคการพัฒนาทุกภาคส่วนในทุกชั้นตอนของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งร่วมกันจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ เพื่อมุ่งสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ของประชาชนโดยรวมของประเทศ และส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 คือ “การพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดเล็ก ขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม” ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับประชาชนกลุ่มต่างๆ ในสังคมโดยดำเนินการควบคู่ไปกับผู้ประกอบการเพื่อส่งเสริมให้ผลิตได้และขายเป็น (Office of the National Economic and Social Development Board, Prime Minister's Office, 2017)

“วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ใช้คำย่อว่า “SME” มีชื่อเต็มว่า Small and Medium Enterprise ที่แปลว่าถือเป็นธุรกิจที่มีความหลากหลายอย่างมาก ทั้งในด้านขนาด คือ ตั้งแต่ขนาดเล็กแบบร้านค้าเจ้าของคนเดียว ผู้ให้บริการ ผู้ส่งออกไปจนถึงผู้ผลิตชิ้นส่วนให้กับบริษัทขนาดใหญ่ และด้านการเจริญเติบโตของธุรกิจ รูปแบบการจัดตั้ง ตลอดจนระดับความรู้ แทบทุกส่วนล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์ เรียกได้ว่าในทุกๆ วันแต่ละคนจะต้องเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ SME แทบจะตลอดเวลา ไม่ว่าจะทางใดก็ทางหนึ่ง แต่ธุรกิจ SME ในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความสามารถในการบริหารธุรกิจสมัยใหม่ ขาดทักษะในการติดต่อเจรจาธุรกิจในระดับสากล และไม่รู้เท่าทันสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การประกอบธุรกิจไม่มีประสิทธิภาพไม่สามารถขยายตลาดการค้าการลงทุนได้ดีเท่าที่ควร นำไปสู่ไม่สามารถมุ่งแข่งขันได้ในที่สุด ดังนั้น ภาครัฐต้องเร่งยกระดับความสามารถให้ธุรกิจ SME ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญในทางธุรกิจ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจ เสริมสร้างความสามารถในการค้าขายระหว่างประเทศ และส่งเสริมแนวคิดการทำธุรกิจที่มุ่งตอบสนองความต้องการของตลาดโลก ซึ่ง SME ทุกระดับ ไม่ว่าจะ เป็น SME ที่มี

ศักยภาพ SME ในระดับฐานราก หรือ SME ภาคเกษตรล้วนแล้วแต่จำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง (Small and Medium Enterprises Development Institute, 2017)

รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับงบประมาณกลุ่มจังหวัดและให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาระดับจังหวัดมากขึ้นโดยในช่วงต้นปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้ผลักดันงบประมาณกลางปี 2560 ในวงเงิน 1.9 แสนล้านบาท ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่จัดสรรสำหรับโครงการแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดจำนวน 6.3 หมื่นล้านบาท โดยโครงการพัฒนากลุ่มจังหวัด เป็นโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดและยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดที่จะนำมาใช้สนับสนุนเพิ่มเติมตามลำดับความสำคัญ นับเป็นการพัฒนาจากล่างขึ้นบนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง (Thai-Chinese Journalists Association, 2017)

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น สับประรด มะพร้าว และทำการประมง บางปีผลผลิตบางชนิดมีราคาสูง บางชนิดก็มีราคาตกต่ำและล้นตลาด ผลผลิตบางส่วนถูกปล่อยทิ้ง ไม่มีการนำไปใช้ประโยชน์ จึงเริ่มมีการคิดค้นวิธีการถนอมอาหารหรือแปรรูปกันในครัวเรือน ซึ่งต่อมาในสมัยอดีต นายทักซิณ ชินวัตร ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน จึงเริ่มมีการรวมกลุ่มของประชาชน ทำการแปรรูปวัตถุดิบที่มีอยู่ภายในพื้นที่ให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นในชื่อ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” (OTOP) และมีการจดทะเบียนขึ้นเป็นวิสาหกิจชุมชน ซึ่งในขณะนั้นรัฐบาลให้การช่วยเหลือทั้งด้านเงินลงทุน ด้านการจัดหาตลาด เพื่อรองรับสินค้าที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ผลิตขึ้น แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การสนับสนุนจึงมีการส่งเสริมที่ลดน้อยลง จึงทำให้วิสาหกิจชุมชนหลายๆ แห่งได้ยุติการดำเนินการหรือยกเลิกการผลิตกันไป แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานยังขาดผู้นำที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารและสนับสนุนกิจการให้มีการเดินหน้าต่อไป ไม่มีการจัดหาเงินทุนและตลาดรองรับสินค้า อีกทั้งสินค้ายังไม่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค จึงทำให้กลับเข้าสู่สภาวะสินค้าการเกษตรล้นตลาดและมีราคาตกต่ำ จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือหน่วยงานได้นำไปพัฒนากลุ่มอาชีพซึ่งเป็นวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้มีศักยภาพทางการแข่งขัน อันจะเป็นพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคและประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารในองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน จำนวน 20 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขอบเขตด้านเนื้อหาจากแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามแนวคิดของ จอห์น C. แมกซ์เวลล์ (John C. Maxwell) ภาวะความเป็นผู้นำ 5 ด้าน คือ (1) ผู้นำโดยตำแหน่ง (2) ผู้นำ โดยการสร้างสัมพันธ์ที่ดี (3) ผู้นำโดยการสร้างผลงาน (4) ผู้นำโดยการพัฒนาผู้อื่น (5) ผู้นำโดย สมบูรณ์ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 แนวทางสาย กลาง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีความรู้ และมี คุณธรรม

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการศึกษาแบบผู้นำวิสาหกิจ ชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 8 อำเภอ ได้แก่ (1) อำเภอหัวหิน (2) อำเภอปราณบุรี (3) อำเภอสามร้อยยอด (4) อำเภอกุยบุรี (5) อำเภอเมือง (6) อำเภอทับสะแก (7) อำเภอบางสะพาน (8) อำเภอบางสะพานน้อย ใช้ระยะเวลาในการทำวิจัย 2 เดือน ตั้งแต่ เดือน กันยายน ถึง เดือน ตุลาคม

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์พบว่า ภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านผู้นำโดยตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ $(\bar{X}=4.08, S.D. =0.91)$ รองลงมา คือ ระดับการนำไปปฏิบัติด้านผู้นำโดยการ พัฒนาผู้อื่น ด้านผู้นำโดยการสร้างผลงาน มีค่าเฉลี่ย $(\bar{X}=4.15, S.D. =0.67)$ ผู้นำโดยการสร้างสัมพันธ์ที่ดี

($\bar{X}=4.05$, S.D. =0.71) และระดับการนำไปปฏิบัติด้านผู้นำโดยสมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D. =1.25) เมื่อพิจารณารายด้าน

ด้านผู้นำโดยตำแหน่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้นำมีพฤติกรรมที่น่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, S.D. =0.65) รองลงมา คือ ผู้นำส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความสามัคคี ($\bar{X}=4.09$, S.D. =0.65) และผู้นำแสดงให้เห็นว่าการทำงานต้องเน้นถึงประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X}=4.05$, S.D. =0.72) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ด้านผู้นำโดยการสร้างสัมพันธ์ที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้นำทำให้เชื่อมั่นว่างานจะสำเร็จได้ด้วยดี ($\bar{X}=4.07$, S.D. =0.69) รองลงมา คือ ผู้นำเปิดโอกาสให้คนในชุมชนร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ($\bar{X}=4.05$, S.D. =0.72) และผู้นำเปิดโอกาสให้คนในชุมชนแสดงความคิดเห็นในการทำงาน มาก ($\bar{X}=4.04$, S.D. =0.72) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ด้านผู้นำโดยการสร้างผลงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ คือผู้นำให้ข้อมูลที่ถูกต้องในการทำงาน ($\bar{X}=4.14$, S.D. =2.12) รองลงมา คือ ผู้นำมีวิธีการพัฒนาศักยภาพการทำงานของคนในชุมชน ($\bar{X}=4.10$, S.D. =0.72) และผู้นำใช้คนหรือบุคคลกรในชุมชนได้ตรงต่อความสามารถ ($\bar{X}=4.05$, S.D. =0.70) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ด้านผู้นำโดยการพัฒนาผู้อื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ คือผู้นำให้การยอมรับความสามารถของคนในชุมชน ($\bar{X}=4.12$, S.D. =0.73) รองลงมา คือ ผู้นำทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงาน ($\bar{X}=4.09$, S.D. =0.71) และผู้นำใช้การกระตุ้นเพื่อให้กำลังใจแก่ท่านในการทำงาน ($\bar{X}=4.08$, S.D. =0.72) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ด้านผู้นำโดยสมบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ คือผู้นำสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ($\bar{X}=4.10$, S.D. =2.17) รองลงมา คือ ผู้นำสามารถประเมินสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X}=4.01$, S.D. =0.75) และผู้นำทำให้ท่านรู้สึกพร้อมจะอุทิศตนเพื่อองค์กร ($\bar{X}=3.92$, S.D. =0.82) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม ($\bar{X}=4.14$, S.D. =0.72) รองลงมา คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ($\bar{X}=4.15$, S.D. =0.67) ด้านความพอประมาณ ($\bar{X}=4.07$, S.D. =0.71) ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X}=4.05$, S.D. =0.76) และระดับการนำไปปฏิบัติในด้านความรู้ ($\bar{X}=4.03$, S.D. =1.41) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านความพอประมาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนใช้และบริโภคผลิตภัณฑ์จากภายในชุมชน ($\bar{X}=4.10$, S.D. =0.72) รองลงมา คือ มีการจัดการแบบค่อยเป็นค่อยไป มีความมั่นคงและต่อเนื่องในระยะยาว ($\bar{X}=4.08$, S.D. =0.70) และส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้เพื่อชุมชนโดยไม่หวังผลตอบแทน มาก ($\bar{X}=4.02$, S.D. =0.72) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ด้านความมีเหตุผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือการใช้วัตถุดิบในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X}=4.09$, S.D. =0.78) รองลงมา คือ การตัดสินใจโดยการใช้เหตุผลและมุ่งเน้นผลประโยชน์แก่ชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X}=4.07$, S.D. =0.74) และประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมเสนอแนวคิดในการพัฒนา ($\bar{X}=3.98$, S.D. =0.75) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือมีการนำเอาวัตถุดิบในชุมชนมาพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ($\bar{X}=4.10$, S.D. =0.74) รองลงมา คือ วิสาหกิจชุมชนมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ($\bar{X}=4.08$, S.D. =0.78) และวิสาหกิจชุมชนมีการเตรียมพร้อมที่ดีในการรองรับการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}=4.07$, S.D. =0.76) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก

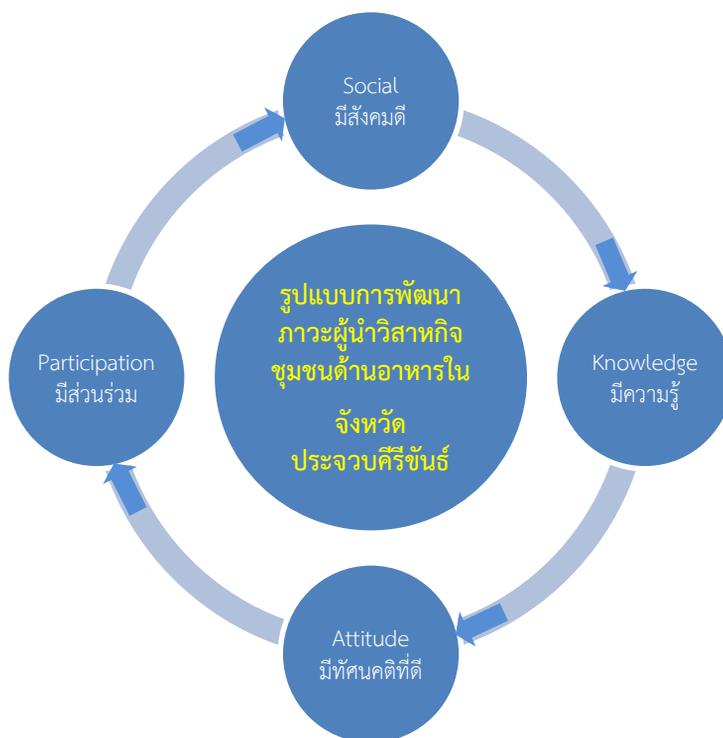
ด้านความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือการมีการจัดศึกษาดูงานและฝึกอบรมเพื่อช่วยในการพัฒนา ($\bar{X}=4.15$, S.D. =2.66) รองลงมา คือ มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์สินค้าของชุมชน ($\bar{X}=4.05$, S.D. =0.79) และมีการสร้างศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้เด็กรุ่นหลังได้ศึกษาและเป็นแนวทางเพื่อสร้างอาชีพ ($\bar{X}=3.89$, S.D. =0.77) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ด้านคุณธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีความซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค ($\bar{X}=4.18$, S.D. =0.72) รองลงมา คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมในการแบ่งปันความรู้และเพิ่มแนวทางสร้างอาชีพให้กับผู้อื่น ($\bar{X}=4.16$, S.D. =0.73) และมีกระบวนการการผลิตของวิสาหกิจชุมชนคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=4.08$, S.D. =0.72) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์พบว่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ผู้วิจัย พบว่า ผู้นำวิสาหกิจชุมชนได้มีการนำหลักการของภาวะผู้นำ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการปฏิบัติอยู่ในลำดับมาก ซึ่งการเป็นผู้นำวิสาหกิจของชุมชนไม่ว่าด้านใด ๆ ย่อมต้องใช้หลักการของภาวะผู้นำและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้โดยยึดเป็นหลักในการปฏิบัติเป็นสำคัญ เพื่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงานและคน ที่มุ่งหวังผลสำเร็จที่มั่นคงและยั่งยืนตลอดไป เพื่อการเป็นอยู่ที่ดี สังคมให้การยอมรับ และยังเป็นด้านอาหารด้วยแล้ว ผู้นำยังจะต้องเอาใจใส่ในทุก ๆ ส่วน และทุก ๆ ขั้นตอนในการผลิต ที่จะมอบผลผลิตที่มีคุณค่า มีประโยชน์ ถูกลักษณะ และปลอดภัยให้กับผู้บริโภค ด้วยความซื่อสัตย์และยุติธรรม และสามารถนำรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมาหล่อเลี้ยงกลุ่มผู้ผลิตให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและยั่งยืนต่อไป

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ผ่านกระบวนการการวิเคราะห์ 2 กระบวนการ คือ กระบวนการปฏิบัติตามหลักภาวะผู้นำ และกระบวนการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดีผู้วิจัยจึงสังเคราะห์โดยได้รูปแบบ SKAP Model ดังนี้โดยที่ 1) S = Social การมีสังคมดี 2) K= Knowledge การมีความรู้ 3) A= Attitude การมีทัศนคติที่ดีและ 4) P= Participation มีส่วนร่วมดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 รูปแบบ SKAP Model

ที่มา : Phueakbuakhao (2017)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ต่างให้ความสำคัญกับด้านผู้นำโดยตำแหน่งที่ผู้นำวิสาหกิจชุมชนได้นำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ระดับการนำไปปฏิบัติด้านผู้นำโดยการสร้างผลงาน และด้านผู้นำโดยการพัฒนาผู้อื่น และและระดับการนำไปปฏิบัติด้านผู้นำโดยสมบูรณ์ มี

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก แต่แท้จริงแล้วประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต้องการผู้นำวิสาหกิจชุมชนที่มีภาวะผู้นำทุก ๆ ด้าน เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Banchongsiri *et al.* (2006) ที่ได้พัฒนารูปแบบกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน ได้แก่ ปัจจัยภายใน คือตัวสมาชิก ประธาน/กรรมการ การบริหารงาน แปรผลนาที่ใช้ผลิตเมล็ดพันธุ์ และการเรียนรู้ ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ ภัยธรรมชาติ ปัจจัยการผลิต/เครื่องจักร เครื่องทุนแรง พอดี คนกลาง/พอดีเมล็ดพันธุ์ และหน่วยงานที่สนับสนุนต่าง ๆ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน

2. เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ต่างให้ความสำคัญกับด้านของคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ระดับการนำไปปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และการนำไปปฏิบัติในด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาชนต้องการให้มีการพัฒนาตัวผู้นำอยู่เสมอเพื่อการการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pholphatthapi (2005) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณกับศักยภาพตนเองสภาพแวดล้อม และความไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่น ความมีเหตุผลได้แก่ การไม่ประมาท การรู้ถึงสาเหตุ พิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำและความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ครอบคลุมถึงการพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจสังคมการคำนึงถึงผลระยะยาว การรู้เท่าทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงพบว่าชุมชน 3 แห่งมีความคล้ายคลึงกันในลักษณะความเป็นชุมชนเกษตรกรรมพึ่งตนเอง มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแต่แตกต่างกันที่พื้นที่ตั้งและสภาพปัญหาของชุมชน ในด้านการเรียนรู้ของชุมชนมี 2 ระดับ คือระดับบุคคลและระดับกลุ่ม/ชุมชนผ่านการทำกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ ซึ่งคุณลักษณะของคนในชุมชนดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องมีความรู้และคุณธรรมที่จะเชื่อมโยงไปสู่แนวทางการพัฒนาคนให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการเรียนรู้ของชุมชน 4 ด้านคือ ความพอเพียงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และจิตใจอาจเริ่มต้นที่ความพอเพียงด้านจิตใจเป็นลำดับแรก สานต่อด้วยความสามัคคีและเอื้ออาทรในสังคมและดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างมั่นคง แล้วจึงพัฒนากิจกรรมด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืนแนวคิด และสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติที่เสนอโดย Phanthasen *et al.* (2003) แสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าการประกอบกรวิสาหกิจชุมชน ทุกชุมชนหรือทุกกิจการสามารถประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมั่นใจมาก มีความเหมาะสมที่จะยึดหลักการและแนวปฏิบัติที่ได้เสนอไว้ โดยให้ประยุกต์ดัดแปลงให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นกับลักษณะของแต่ละกิจการและแนวปฏิบัติในการดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนทั้งด้านพาณิชยกรรม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ สามารถประยุกต์ใช้แนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม ซึ่ง

สอดคล้องกับ Navabunniyom (2015) การรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนปทุม อโศก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านเงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น คณะกรรมการชุมชนปทุมอโศกควรมีการประชาสัมพันธ์ และมีการจัดกิจกรรมในด้านต่างๆเพิ่มขึ้น เช่น มีกิจกรรมลงแขกทำนา เกี่ยวข้าว ปลูกต้นไม้ ปลูกฝังให้รู้จักการกินการใช้อย่างประหยัดและ ประหยัด จัดกิจกรรมบุญในวันแม่และวันพ่อ จัดกิจกรรมให้คนเข้าวัดถือศีลปฏิบัติธรรม จัด รายการวิทยุ “ชีวิตดีทีละก้าว” เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จัด กิจกรรมส่งเสริมการออม จัดกิจกรรมการแยกขยะก่อนทิ้งลงถัง

3. จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ วิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บนฐานแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์น C. แมกซ์เวลล์ (John C. Maxwell) เรื่อง “ภาวะผู้นำ 5 ระดับ จากจุดเริ่มต้นสู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์แบบ” คือ (1) ผู้นำโดยตำแหน่ง (2) ผู้นำโดยการสร้างสัมพันธ์ที่ดี (3) ผู้นำโดยการสร้างผลงาน (4) ผู้นำโดยการพัฒนาผู้อื่น (5) ผู้นำโดยสมบูรณ์สำหรับผู้บริหารที่เป็นผู้นำจะต้องสามารถสื่อสารให้ทุกคนเห็นภาพใหญ่ และเชื่อมโยงภาพย่อยได้อย่างเป็นระบบ เห็น กลไก ความเชื่อมโยง และผลกระทบระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนผลลัพธ์สุดท้าย ให้ บรรลุเป้าหมายใหญ่ให้ได้ในที่สุดและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sutthi (2000) พบว่า ปัจจัยที่มี ผลต่อความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ในด้านการผลิต และด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ นั้น จะต้อง ควบคุมการใช้เวลาในการผลิตซึ่งส่วนใหญ่จะผลิตในช่วงเวลาว่างนอกฤดูการผลิต เพื่อเพิ่มพูน การมีรายได้เพิ่ม และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ โดยเพิ่มพูน ทักษะและความรู้ความสามารถในด้านการผลิต รวมถึงมุ่งเน้นความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ สุจริตของผู้นำ ส่งผลให้ผลการดำเนินงานประสบผลสำเร็จและส่งผลต่อการสร้าง ความสัมพันธ์ใน คราวเรือนและชุมชน และมุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ว่าความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 ห่วง และ 2 เงื่อนไข โดย 3 ห่วง คือ ทางสายกลาง ประกอบไปด้วย ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการ บริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความ พอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่ คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียม ตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลและ 2 เงื่อนไข คือ การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบ ด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการ วางแผน และความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ และเงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มี

ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต “เศรษฐกิจพอเพียงจริง ๆ คือหลักการดำเนินชีวิตที่จริงแท้ที่สุด กรอบแนวคิดของหลักปรัชญามุ่งเน้นความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา อันมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ สามารถประยุกต์ใช้ในทุกกระดับ ตลอดจนให้ความสำคัญกับคำว่าความพอเพียง ที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้เงื่อนไขของการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม” และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Keerariyo, Boonyasopon, Roopsing and Ketusingha (2016) พบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ประกอบด้วย 5 ปัจจัยหลัก ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ 2) ความรู้ความเชี่ยวชาญและการพัฒนาตนเอง 3) การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน 4) การสื่อสารและการประสานงาน และ 5) คุณธรรม จริยธรรม โดยมี 23 ปัจจัยย่อย ได้แก่ (1) การควบคุมตนเอง (2) ความเชื่อมั่นในตนเอง (3) การตัดสินใจ (4) การมอบหมายงาน (5) การสร้างแรงจูงใจ (6) กฎระเบียบข้อบังคับวิสาหกิจชุมชน (7) การเงิน/การบัญชี (8) การบริหารการตลาด (9) การจัดการสินค้า (10) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (11) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (12) การถ่ายทอดความรู้ (13) การกำหนดทิศทางและเป้าหมาย (14) การวางแผนการดำเนินงาน (15) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (16) การประเมินผลและการติดตาม (17) การจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (18) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร (19) การติดต่อประสานงานภายในและภายนอก (20) การสร้างเครือข่าย (21) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (22) ความรับผิดชอบต่อชุมชน และ (23) จริยธรรมผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ตามลำดับผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ

กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนจะพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชนได้นั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำของผู้นำวิสาหกิจชุมชนเท่านั้น แต่ควรจะต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งด้านการเงินและด้านความรู้ต่าง ๆ ในการจัดการและปฏิบัติงานในกลุ่มผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pengpinit (2005, cited in Kaewkla, 2015) พบว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ถึงเวลาพัฒนาสู่ POT โดยได้กล่าวว่า รัฐบาลควรสานต่อแนวคิดสินค้า OTOP โดยการขยายพื้นที่ทางธุรกิจให้กับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ พัฒนาไปเป็นสินค้าของประเทศไทย (Product of Thailand : POT) ที่ผูกโยงเข้ากับนโยบายด้านอื่น ๆ ของรัฐบาล เช่น การท่องเที่ยว การส่งออก เป็นต้น เพื่อเปิดเวทีการค้าในระดับสากลในโลกของการแข่งขันในธุรกิจปัจจุบันนี้ แต่ละองค์กรต้องพยายาม สร้างความได้เปรียบในการดำเนินกิจการ การประเมินผลการปฏิบัติงานก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่สามารถช่วยทำให้องค์กรรู้จักสถานภาพของตนเอง รู้ว่ามีปัญหาและควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนใด เพื่อนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์เพื่อก้าวไปสู่วิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะด้านปฏิบัติการ

1.1 ผู้นำวิสาหกิจชุมชน ควรเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการวิจัยรวมทั้งเป็นวิทยากรและผู้สนับสนุนที่มีวิจัย ยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก รอบรู้ข้อมูลวิสาหกิจชุมชน เป็นนักประสานงานในระดับพื้นที่

1.2 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ควรตระหนักถึงการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชน ในอันที่จะนำวิสาหกิจชุมชนไปสู่ความก้าวหน้าในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการวิจัยในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

2.2 ควรจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บริหารข้อมูลข่าวสารและเชื่อมโยงผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน ข้อมูลของแหล่งเงินทุน ข้อมูลเครือข่ายภาคี และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เป็นต้น

2.3 ควรส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลในด้านการผลิตการตลาด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปสู่ความยั่งยืน

3.2 ควรการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เอกสารอ้างอิง (References)

ชญาภัทร์ ก่ออารีโย, อีรุฑฒิ บุญยโสภณ, ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ และวิเชียร เกตุสิงห์. (2559). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง. *วารสารพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. 26(1): 141-146.

ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม. (2558). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนปทุมโมโคก จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. 26(1): 27-44.

ทรงสุดา ภู่อ่าง. (2560). “โภชนาการในชีวิตประจำวัน”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

<http://www.human.cmu.ac.th/home/hc/ebook/006103/lesson7/03.htm>

สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2560.

พรพิพัฒน์ แก้วกล้า. (2558). การพัฒนาศักยภาพทางการเงินของผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม (OTOP) ภูมิปัญญาแต่โบราณ ในจังหวัดอุบลราชธานี. *อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*.

- ลั่นทม สุทธิ. (2543). **ดัชนีวัดความสำเร็จของกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน: ศึกษาเฉพาะเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมาคมผู้สื่อข่าวไทย-จีน. (2560). “SME Revolution: เส้นทางสายโอกาสเอสเอ็มอี 4.0” . [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.tcjapress.com/2017/03/02/sme-revolution/> สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2560.
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2560). “แผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564)” . [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.sme.go.th/upload/mod_download/ สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2560.
- สัททยา พลปัทพี. (2548). **การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- สัจจา บรรจงศิริ และคณะ. (2549). **การพัฒนาศูนย์ข่าวชุมชน**. นนทบุรี: สาขาวิชาส่งเสริม การเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานยกรัฐมนตรี. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Phanthasen Aphichai *et al.* (2003). **Application of sufficiency economy with small and medium enterprise**. Bangkok: The Thailand Research Fund.

Translated Thai References

- Banchongsiri. S., *et al.* (2006). **Community Rice Center Development**. Nonthaburi: Department of Agricultural Extension and Cooperatives Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Kaewkla, P. (2015). **Development of financial potential of cultural products (OTOP) Wisdom of ancient times** in Ubon Ratchathani province. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani University. [In Thai]
- Kee-ariyo, C., Boonyasopon, T., Roopsing, T. and Ketusingha, V. (2016). Potential Development Model of Small and Micro Community Enterprise of Central Region. **The Journal of KMUTNB**. 26(1): 141-146. [In Thai]
- Navabunniyom, T. (2015). Application of the philosophy of sufficiency economy to improve the quality of life of Prathom Asok community, Nakhon Pathom. **Management Science Journal, Nakhon Pathom Rajabhat University**. 26 (1): 27-44. [In Thai]

- Office of the National Economic and Social Development Board, Prime Minister's Office. (2017). **The Twelfth National Economic and Social Development Plan, 2017-2021**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board. [In Thai]
- Pholphatthapi, S. (2005). **Presentation of the development of people to have characteristics according to the philosophy of sufficiency economy**. Bangkok: Thai Thesis Database. [In Thai]
- Phusawang, S. (2017). "Nutrition in daily life". [Online]. Accessible from <http://www.human.cmu.ac.th/home/hc/ebook/006103/lesson7/03.htm> Retrieved September 5, 2017. [In Thai]
- Small and Medium Enterprises Development Institute. (2017). "SME Promotion Plan No.4 (2017-2021)". [Online]. Accessible from: http://www.sme.go.th/upload/mod_download/ Retrieved September 5, 2017. [In Thai]
- Sutthi, L. (2000). **The measure of success of household industry occupation groups: study only farmers in the land reform area**. Master's Thesis of Social Work in Administration and social welfare policy, Faculty of Social Work, Thammasat University. [In Thai]
- Thai-Chinese Journalists Association. (2017). "SME Revolution: Route 4.0 Opportunity SMEs". [Online]. Access from: <http://www.tcjapress.com/2017/03/02/sme-revolution/> Retrieved September 5, 2017. [In Thai]